

5. november, 2002

Za više informacija obratiti se:

[Sriram Gopal](#): (301) 270-5500

Nicole Deller: (212) 818-1861

Arjun Makhijani: (301) 270-5500

NOVA STUDIJA PODSTICE ZABRINUTOST ZA ZIVOTNU SREDINU I ZAKONITOST NATO-vog "PRECIZNOG BOMBARDOVANJA" JUGOSLOVENSКИH INDUSTRIJSКИH POSTROJENJA 1999. GODINE SAD ne ni trebalo da razmatra bombardovanje civilnih industrijskih postrojenja dok ne odluci da se povinuje odgovarajucim medjunarodnim standardima

Takoma Park, Merilend, 4. november, 2002: Prema novom izveštaju koji je izasao danas, unistenje hemijskih postrojenja u Pancevu i Kragujevcu za vreme "Operacije udružene snage" 1999. godine prouzrokovalo je dugorocnu stetu zivotnoj sredini i zdravlju u delovima koja okružuju ova postrojenja. ["Precizno bombardovanje, široko rasprostranjena steta"](#) Instituta za istraživanje energije i zivotne sredine" (IEER), upozorava da bombardovanje civilnih postrojenja moze dovesti do zagadjenja koje je jako tesko ocistiti i moguće je kršenje medjunarodnih zakona.

Medju pronalascima "Preciznog bombardovanja, široko rasprostranjene stete" su i sledeci nalazi:

- NATO bombardovanja oslobodila su u zivotnu sredinu znacajnu kolicinu toksicnih supstanci;
- Moguce je da su civili koji zive u okolini ciljeva bili ispoljeni velikom riziku po zdravlje od zagadjivaca u vazduhu, vodi i hrani;
- Zbog velikog kasnjenja u zapocinjaju, posleratno ciscenje u Jugoslaviji je kostalo vise i rizik po zdravlje stanovnistva je povecan.

" Ne postoji sumnja da su bombardovanjima otpustene velike kolicine zagadjivaca kao sto su ziva, ali je nemoguće precizno odrediti njihove efekte zbog nedostataka podataka o novou zagadjenja pre sukoba", objasnio je Sriram Gopal, naucnik u IEER i glavni autor izveštaja. Istraživanje IEER je takodje bilo sputano posto je Odeljenje za odbranu Sjedinjenih Drzava odbilo zahtev IEER Akta za slobodu informacija i Generalna kancelarija za racunovodstvo je odbila zahtev za klasifikaciju procena bombardovanja iz 1999. godine.

"Ovaj izveštaj pokazuje da postoji potreba za strogim redefinisanjem izbora meta I procene kolateralne stete", dodao je gospodin Gopal. "Trenutno, kolateralna steta je merena u oznakama

kao sto su broj civilnih zrtava i steta svojine. Mnogo je teze izmeriti i proceniti dugorocnu stetu u zivotnoj sredini, uprkos njenoj znacajnoj vrednosti."

"Precizno bombardovanje, siroko rasprostranjena steta" takodje postavlja pitanje zakonitosti obrazlozenja koje su NATO i Ujedinjene Nacije koristili da opravdaju bombardovanje. Nicole Deller, advokat i ko-autor studije, izjavila je: " Precizno bombardovanje mozda ima cilj da smanji civilnu stetu, ali izbor meta jos uvek moze da krasi medjunarodne zakone o ratu, ukljucujuci Zenevsku konvenciju". Prema zakonima o ratu, zabranjena je upotreba oruzja koja ce izazvati prekomernu stetu civilima i imovini. "Cini se da namerno ciljanje industrijskih postrojenja koji imaju mali vojni znacaj a mogu prouzrokovati ozbiljnu stetu zivotnoj sredini i zdravlju krasi te zakone", zakljucila je Gospodja Deller.

Izvestaj nudi sest glavnih preporuka:

- Potrebno je otvoreno i temeljno preispitati strategiju bombardovanja civilnih postrojenja da bi se postigli vojni ciljevi;
- Ciscenje zivotne sredine posle vojnih sukoba mora biti ubrzano, verovatno uspostavljanjem rezervnog fonda u medjunarodnom telu kao sto su Ujedinjene Nacije Program za zivotnu sredinu;
- Informacije koje se ticu prethodnih bombardovanja treba da budu date na uvid javnosti radi provere njihove zakonitosti;
- Ujedinjene Nacije ne bi trebalo da bombarduju civilna industrijska postrojenja dok ne pristanu da se povinuju medjunarodnim zabranama koje se ticu ostecenja zivotne sredine za vreme rata;
- U Pancevu i Kragujevcu trebalo bi uspostaviti intenzivne programe merenja i posmatranja;
- Proces ciscenja trebalo bi da bude vise transparentan kako bi se omogucila nezavisna ispitivanja.

Istrazivanje IEER otvara vazna pitanja u vezi sa buducim konfliktima, ukljucujuci i moguci rat protiv Iraka. "Kada su civili, zivotna sredina ili buduće generacije osteceni bombardovanjem, zemlje koje bombarduju odgovorne su da se povinuju medjunarodnim zakonima i podvrgnu sebe njegovim strukturama", rekao je Dr. Arjun Makhijani, predsednik IEER. "Na zalost, Sjedinjene Drzave, koje su praoci ideje vladavine zakona, odbijaju da to same cine. U isto vreme, u medjunarodnim poslovima postale su policija, gonitelj, sudija, porota i izvrsilac kazni. Medjunarodna zajednica ne bi trebalo da pristane na to, bez obzira koliko da je mocna zemlja koja se zalaze za takvu politiku. Ovo je posebno hitno u kontekstu debate o mogucem ratu koji bi Sjedinjene Drzave vodile protiv Iraka".

Izvestaj preporucuje da Sjedinjene Drzave, kao i druge zemlje koje to jos nisu ucinile, ratifikuju okvir medjunarodnog zakona koji bi omogucio medjunarodnu jurisdikciju nad vojnim akcijama. Ovaj okvir ukljucuje i prihvatanje Prvog Dodatnog protokola Zenevskoj konvenciji i Romanskog statuta Medjunarodnog krivicnog suda, od kojih nijedan nije u potpunosti prihvacen od strane Sjedinjenih Drzava (Bushova administracija je odbila koncept moguce jurisdikcije Medjunarodnog suda nad drzavljanima Sjedinjenih Drzava u bilo kojim okolnostima). Zemlje koje ne prihvataju medjunarodne norme kao ogranicenje ne bi trebalo ni da uzmu u obzir

bombardovanje, koje može izazvati dugoročne posledice po zdravlje i životnu sredinu, preporučeno je u izveštaju.

-30-

Kopije izveštaja ["Prezicno bombardovanja, siroko rasprostranjena steta"](#) mogu se dobiti po zahtevu.